

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดสอบ

ความเสี่ยงของอันเกิดจากวัตถุนิรภัย

นางสาว กมลทิพย์ คติการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-120-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

011827

LEGAL MEASURES FOR CONTROL OF AND COMPENSATION
FOR POLLUTION DAMAGES RESULTING
FROM TOXIC SUBSTANCE

Miss Kamontip Khatikarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

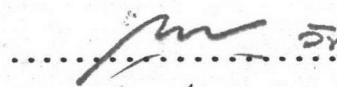
Chulalongkorn University

1986

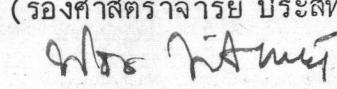
ISBN 974-567-120-7

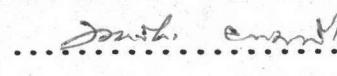
หัวขอวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดสอบความเสี่ยหาย
 โดย อันเกิดจากวัสดุมีพิษ
 ภาควิชา นางสาวกมลพิพิช คติการ
 อาจารย์ที่ปรึกษา นิติศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์พนัส ทัศนียานนท์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ชากูวิทย์ ยอดมนี

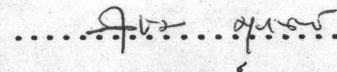
บังคับวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

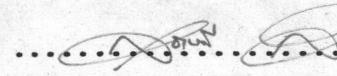
 คณบดีบังคับวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากย์)

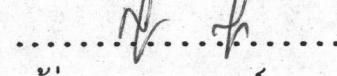
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ใจวิไลกุล)
 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (อาจารย์ พนัส ทัศนียานนท์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (อาจารย์ ชากูวิทย์ ยอดมนี)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ สุขุม ศุภนิมย์)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาวดี สัตตบุศย์)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิรักษ์ สุจริตาณนท์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดสอบความเสี่ยหาย

อันเกิดจากวัตถุมีพิษ

ชื่อนิสิต

นางสาวกมลพิพิญ คงการ

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์พนัส ทัศนียานนท์

อาจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี

ภาควิชา

นิติศาสตร์

ปีการศึกษา

2529

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีแนวโน้มของรัฐมุ่งที่จะพัฒนาประเทศเพื่อก้าวไปสู่ "ประเทศไทยอุตสาหกรรม" การพัฒนาด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม และงานสาธารณสุข ได้มีการใช้และนำเข้าชี้งสารเคมีหลายชนิดเป็นปริมาณมากและมีแนวโน้มจะสูงขึ้น ทุกปี ชี้งสารเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นวัตถุมีพิษที่อาจส่งผลกระทบถึงระบบในเวคน์หรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นวิธีการที่จะควบคุมความเสี่ยหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการที่จะให้การคุ้มครองสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

การศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดสอบความเสี่ยหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษ ระหว่างกฎหมายไทย - สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น และเพื่อศึกษาแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของไทยเราให้มีความเหมาะสมสมกับสภาพปัจจุหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากเอกสาร

จากการศึกษาวิจัยปรากฏว่ากฎหมายของไทยเราที่กำหนดมาตรการในการควบคุมและทดสอบความเสี่ยหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษนั้นมีบางฉบับที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสม ซึ่งควรทำการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เรามีมาตรการในการควบคุมวัตถุมีพิษที่มีประสิทธิภาพ และมีการเยียวยาทดสอบผู้เสียหายอย่างเป็นธรรม กฎหมายที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขคือ พระราชบัญญัติ

วัตถุมีพิษ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518
และพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512

นอกจากนี้ความมีการพัฒนาแนวความคิดหรือทฤษฎีกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กันคือที่มี
การเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากภาวะมลพิษ โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีความนำจะเป็น
ในการพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล เมื่อมีการฟ้องเรียกค่าเสียหายตาม
กฎหมายลักษณะละเมิด โดยเฉพาะกรณีที่เป็นความเสียหายอันเกิดจากการประกอบการของ
โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการด้านธุรกิจอื่น ๆ ความมีบทบัญญัติกฎหมายที่มี
ข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่เป็นคุณแก้ผู้เสียหาย เช่นที่มีบัญญัติในกฎหมายญี่ปุ่น ในส่วนของ
ฝ่ายบริหารนั้นความมีการจัดตั้งเงินกองทุนเพื่อการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมา
ทดลองค่าใช้จ่ายที่รู้ได้ใช้ไปในการพยายามฟื้นฟู บูรณะสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ
ที่สูญเสียไปเนื่องจากวัตถุมีพิษและเพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่เอกชนที่อยู่ในข่ายที่จะได้
รับการสงเคราะห์ตามระเบียบขึ้นบังคับที่จะกำหนดขึ้น

Thesis Title Legal Measures for Control of and Compensation
 for Pollution Damages Resulting from Toxic
 Substance

Name Miss Kamontip Khatikarn

Thesis Advisors Mr. Panat Tasneeyanond
 Mr. Charnvit Yodmanee

Department Law

Academic Year 1986

ABSTRACT

Thailand is one of the developing countries which has development policies to transform the country into "a semi-industrialized country." Following the development of agriculture, industry, and public health, the country has used and imported many kinds of chemical substances which tend to increase each year. Most of these chemicals are toxic substances that could and have adversely affect the ecological system or the environment. So how to control of pollution damages resulting from toxic substances effectively is very important in order to protect a human health and environment.

The purposes of this thesis is to study the legal measures for control of and compensation for pollution damages resulting from toxic substances by comparative study among Thai, American and Japanese laws, and to study how to improve Thai laws and regulations to make it update and appropriate to problems in Thai society at present and in future. This study is documentary research.

The study reveals that some provisions of Thai laws and regulations which promulgate the measures for control of and compensation for pollution damages resulting from toxic substances are out of date or inappropriate. They should be amended in order to make the control measure be effective and the injured party be justly compensated. The particular acts recommended for amendments include the Toxic Substances Act of 1967, the Improvement and Conservation of National Environment Quality Act of 1975, and the Factories Act of 1969.

In addition, the concept or legal theory to be applied to the cases of polluted environment compensation should be improved by the application of the probability theory in proving the causation according to the law of tort. Particularly, if the damages are caused by industrial plants or places of business, it should be provided the legal presumption that be useful to the injured party like the Japanese law. In the administrative process, it should be established the funds for compensation of pollution damages resulting from toxic substances. The funds should be used for the purposes of the costs of the state efforts in restoration, rehabilitation, or replacement or acquired the equivalent of any environment or natural resources damaged, destroyed, or lost as a result of toxic substances and should be remedied to the individual injured person which his qualification is accorded to the regulations that will be promulgated later.

กิจกรรมประจำ

วิทยานิพนธ์จะกระทำให้สำเร็จได้ ถ้าไม่ได้รับความกรุณาจาก
อาจารย์ผู้สอน ทัศนียานนท์ และอาจารย์ข้ามวิทย์ ยอดมนี ที่ท่านทั้งสองกรุณารับเป็น
อาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ให้ข้อมูลทางด้านเอกสาร ตำรา และ
กรุณาสละเวลาตรวจสอบแก้วิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้เขียนรู้สึกชាบชี๊ดในความกรุณาของท่านเป็น
อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพานิช มันศุข และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัชชัย ศุภผลศิริ ที่ได้กรุณาประสานงานการศึกษาของผู้เขียนเป็นอย่างดี
ตลอดช่วงระยะเวลาในการเรียนตามหลักสูตรนี้ และขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือการศึกษาคนคว้าไว้ ณ ที่นี่ด้วย

ในการสอบวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น
ที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนรู้สึกชี๊ดในความ
กรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับการอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากจากการ
เรียนเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จากการสาร เป็นพิช และห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และจากการของวัตถุมีพิษการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือผู้เขียนเชิงประจําทำงานอยู่ ณ
หน่วยงานดังกล่าวข้างต้นทุกท่าน

การเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็นผลมาจากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมทำงานใน
ฐานะเป็นอาจารย์ในโครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยได้รับการสนับสนุนจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. สุบรรณ พันธุ์วิศวास คณบดีฯ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปุสตี อาคมานนท์ อธิบดีผู้อำนวยการ
โครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลาชาติ

ผู้อำนวยการโครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อมคนปัจจุบัน ผู้เขียนจึงได้ขอจากรักษาผู้มีพระคุณ
ทั้งสามท่านไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่งยังมีบุคคลที่ผู้เขียนต้องขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วยคือ คุณวิไลกษณ์ บุญยัง
ที่ได้ช่วยเหลือให้ข้อมูลผู้เขียนเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของบัณฑิตวิทยาลัย และภาควิชานิติศาสตร์
เป็นอย่างดี และคุณเกรศริน ธรรมเทียน ที่ได้เร่งรีบพิมพ์งานวิทยานิพนธ์ให้แล้วเสร็จให้ภายใน
ระยะเวลาอันสั้น

หากวิทยานิพนธ์นี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงวิชาการนิติศาสตร์และสังคมอยู่มาก
ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่ นายโกวิท คติกา นิศาพูรุวงศ์ ไปแล้วของผู้เขียนที่ได้
ทำการสนับสนุนมุ่งมั่นเป็นอย่างมากที่จะให้ผู้เขียนเรียนสำเร็จหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต
จากสถานีการศึกษาแห่งนี้ และขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่มาตราด ผู้เขียนที่เป็นกำลงใจ
ในการศึกษาเล่าเรียนของผู้เขียนตลอดมา รวมตลอดถึงผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่ได้กล่าวนาม
มาแล้วและยังมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี่ ความเมตตากรุณาและการให้ความช่วยเหลือของ
ทุก ๆ ท่านจะประทับอยู่ในความทรงจำของผู้เขียนมิรู้ลืมเลือน สำหรับความไม่สมบูรณ์หรือ
บกพร่องประการใดอันอาจมีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขออภัยไว้แต่ละพังเพียงผู้เดียว

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๒
กิตติกรรมประกาศ.....	๓

บทที่

1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
วิธีการศึกษาวิจัย.....	9
แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมุติฐาน.....	9
ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	10
2. สถานการณ์ของวัตถุนิพิษในสิ่งแวดล้อม.....	11
สถานการณ์ของวัตถุนิพิษในสิ่งแวดล้อมโลก.....	11
สถานการณ์ของวัตถุนิพิษในสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย.....	16
3. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวัตถุนิพิษในสิ่งแวดล้อมของไทย..	29
การควบคุมวัตถุนิพิษตาม พ.ร.บ. วัตถุนิพิษ พ.ศ. 2510.....	29
การควบคุมวัตถุนิพิษตามกฎหมายอื่น ๆ	43
4. มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศและความรวมมือระหว่าง ประเทศในการควบคุมวัตถุนิพิษ.....	66
มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมวัตถุนิพิษของสหรัฐอเมริกา.	66
4.1.1 The Federal Insecticide, Fungicide and Rodenticide Act of 1947 amendments 1972 , 1975, and 1978.....	69

2-

บทที่

4.3.2.1 ระบบศูนย์รวมแหล่งข้อมูลค้านสิ่งแวดล้อม...	153
4.3.2.2 งานจดทะเบียนสารเคมีเป็นพิษนานาชาติ...	156
5. หลักความรับผิดทางแพ่งเกี่ยวกับความเสียหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษ....	160
หลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล.....	160
5.1.1 ความไม่แนนอนทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลรายของ วัตถุมีพิษ.....	161
5.1.2 ทฤษฎีดังเดิมเกี่ยวกับหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำ และผล.....	164
5.1.3 ทฤษฎีใหม่ที่เกิดจากความไม่แนนอนทางวิทยาศาสตร์....	166
หลักกำหนดความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษ....	167
5.2.1 หลักดังเดิม.....	167
5.2.2 หลักความรับผิดเด็กขาด.....	170
มาตรการสำหรับการเยียวยาทางแพ่ง.....	173
5.3.1 การกำหนดความเสียหาย.....	173
5.3.2 คำสั่งให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง.	178
หลักกฎหมายไทยว่าด้วยการกำหนดความรับผิดทางแพ่งและทดแทน ความเสียหายอันเกิดจากวัตถุมีพิษ.....	182
5.4.1 หลักความรับผิดในเรื่องละเมิด.....	182
5.4.2 หลักความรับผิดในเรื่องเหตุเดือดร้อนรำคาญ.....	185
6. มาตรการในการบริหารเพื่อการทดสอบความเสียหายอันเกิดจาก วัตถุมีพิษ.....	188
บัญหาในการดำเนินกระบวนการวิธีการณา.....	188
การจัดตั้งเงินกองทุนทดสอบตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา.....	194

บทที่

การจัดตั้งเงินกองทุนทดแทนตามกฎหมายของญี่ปุ่น.....	198
กระบวนการวิธีพิจารณาทางค้านการบริหารเพื่อเรียกร้องใหม่	
การซัดใช้ค่าทดแทน.....	205
แนวความคิดทางกฎหมายของไทย.....	208
7. บทสรุปและขอเสนอแนะ.....	212
บทสรุป.....	212
ขอเสนอแนะ.....	223
บรรณานุกรม	231
ภาคผนวก.....	237
ประวัติผู้เขียน.....	287